

Inventarisatie Boskant-Bullenkamp, Wijchen 2018

Vogels, zoogdieren, dagvlinders, planten en overige waarnemingen

Hans Hollander
23 september 2018
Rapport 37

ir. Hans Hollander
Oudelaan 2005
6605 SC Wijchen
06 -37384467
hanshollander@xmsnet.nl

Overige publicaties:

- 1 Hollander, H., 2005. Broedvogelinventarisatie Scoutingterrein St. Walrick – Heumen 2005.
- 2 Hollander, H., 2006. Vleermuiswaarnemingen op een terreinbezoek in het Hernense Bos op 16 mei 2006.
- 3 Hollander, H., 2006. Vleermuiswaarnemingen Vennengebied mei 2006.
- 4 Hollander, H., 2007. Broedvogelinventarisatie Vormersbos – Wijchen 2006.
- 5 Hollander, H., 2008. Broedvogelinventarisatie Oosterpark 2008.
- 6 Hollander, H., 2008. Broedvogelinventarisatie Wijchens Meer-westplas 2008.
- 7 Hollander, H., 2009. Broedvogelinventarisaties Vormersbos – Wijchen 2006 en 2009
- 8 Hollander, H., 2009. Inventarisatie Balgoijse Wetering, Wijchen 2009 en overige faunistische waarnemingen in de periode 2004-2009.
- 9 Hollander, H., 2009. Monitoring konijnen in Zuidwest-Wijchen in 2007 en 2008.
- 10 Hollander, H., 2009. Vogelmonitoring Vormerse Plas, Wijchen in 2008 en 2009.
- 11 Hollander, H., 2010. Broedvogelinventarisatie Balgoijse Wetering, Wijchen 2010 – westelijk deel.
- 12 Hollander, H., 2010. Dagvlinderinventarisatie Vormersbos - Wijchen 2010 + voorkomende plantensoorten.
- 13 Hollander, H., 2010. Zoogdierwaarnemingen in en om Wijchen 2004 – 2010.
- 14 Hollander, H., 2011. Broedvogelinventarisatie Alvernese Heide, Wijchen 2011.
- 15 Hollander, H., 2011. Broedvogelinventarisatie Loonse Waard, Wijchen 2011.
- 16 Hollander, H., 2011. Roodborsttapuiten in het agrarisch gebied rond Wijchen in 2011.
- 17 Hollander, H., 2011. Zoogdierwaarnemingen in en om Wijchen in 2011.
- 18 Hollander, H., 2012. Resultaten van vijf jaar Meetnet Urbane Soorten in Wijchen-Zuid (2007-2012).
- 19 Hollander, H., 2012. Monitoring natuurgebied Kerkeveld, 2012.
- 20 Hollander, H., 2012. Monitoring Wijchens Meer-west, Wijchen, 2012
- 21 Hollander, H., 2012. Roodborsttapuiten rond Wijchen in 2012.
- 22 Hollander, H., 2013. Zoogdierwaarnemingen in en om Wijchen in 2012.
- 23 Hollander, H., 2013. Monitoring Natuurgebied Kerkeveld, Wijchen, 2013.
- 24 Hollander, H., 2013. Broedvogels en planten in het Personenbos (Beuningen) 2013.
- 25 Hollander, H., 2013. Flora en fauna van het Vormersbos in Wijchen (2013): broedvogels, planten, dagvlinders en zoogdieren. Wijchen, 2013.
- 26 Hollander, H., 2013. Monitoring Wijchens Meer-west, Wijchen, 2013.
- 27 Hollander, H., 2013. Roodborsttapuiten rond Wijchen in 2013.
- 28 Hollander, H., 2013. Zoogdierwaarnemingen in en om Wijchen in 2013.
- 29 Hollander, H., 2014. Dagvlinderwaarnemingen in en om Wijchen 2004 t/m 2013.
- 30 Hollander, H., 2014. Reisverslag Indonesië. Sumatra – Java – Bali. Waarnemingen van zoogdieren en vogels 14 juli t/m 6 augustus 2014.
- 31 Hollander, H., 2014. Voorkomen en zang- en roepactiviteit van boomklever en boomkruiper. Wijchen, januari t/m augustus 2014.
- 32 Hollander, H., 2014. Eekhoornonderzoek Overasseltse en Hatertse Vennen augustus 2013 t/m april 2014.
- 33 Hollander, H., 2016. Inventarisatie Alvernese Heide, Wijchen, 2016. Broedvogels, zoogdieren, dagvlinders, amfibieën en reptielen, planten.
- 34 Hollander, H., 2016. Dagvlinderwaarnemingen Balgoijse Wetering (west) 2016.
- 35 Hollander, H., 2017. Inventarisatie SBB-terrein Spellingsestraat, Nederasselt, 2017.
- 36 Hollander, H., 2017. Dagvlinderwaarnemingen Balgoijse Wetering (west) 2017.
- 37 Hollander, H., 2018. Inventarisatie Boskant-Bullenkamp 2018.

Inhoud

INHOUD	3
1 INLEIDING	4
1.1 DOELSTELLING	4
1.2 UITVOERING	4
1.3 LEESWIJZER	4
2 GEBIEDSBESCHRIJVING EN METHODE	5
2.1 LIGGING EN GEBIEDSBESCHRIJVING	5
2.2 BEGRENZING ONDERZOEKSGBIED	6
2.3 BEZOEKEN	10
2.4 METHODEN	11
3 VOGELS	12
3.1 WAARNEMINGEN VAN WAARSCHIJNLIJKE BROEDVOGELS	12
3.2 SOORTBESPREKING WAARSCHIJNLIJKE BROEDVOGELS	12
3.3 OVERIGE VOGELWAARNEMINGEN	16
4 ZOOGDIEREN	17
4.1 VLEERMUIZEN	17
4.2 OVERIGE ZOOGDIEREN	17
5 DAGVLINDERS	22
5.1 WAARNEMINGEN	22
5.2 DAGVLINDERBIOTOPEN	22
5.3 SOORTBESPREKING	23
6 PLANTEN	30
6.1 BOMEN	30
6.2 KRUIDACHTIGEN	30
6.3 GRASSEN EN SCHIJNGRASSEN	33
7 OVERIGE WAARNEMINGEN	34
7.1 REPTIELEN EN AMFIBIEËN	34
7.2 LIBELLEN	34
7.3 NACHTVLINDERS	34
7.4 PADDENSTOELEN	36
8 SLOTOPMERKINGEN	37

1 Inleiding

1.1 Doelstelling

Sinds 2006 probeer ik jaarlijks een gebied in de omgeving van Wijchen beter te leren kennen door een gerichte inventarisatie van één of meerdere soortgroepen. Voor 2018 was mijn oog gevallen op een bos- en heidegebied ten zuidoosten van Wijchen met de namen Boskant en Bullenkamp. Van het gebied waren (op www.waarneming.nl) t/m 31 december 2017 relatief weinig waarnemingen bekend (1.497), waarvan 912 van mijzelf. Voor een groot deel is het gebied in eigendom en beheer van SBB, daarnaast is er veel particulier eigendom. Mijn doelstelling was in elk geval van de soortgroepen zoogdieren, dagvlinders en planten meer waarnemingen te verzamelen en een beter inzicht in aanwezige soorten en aantallen te verkrijgen.

1.2 Uitvoering

Voor de inventarisatie is een onderzoeks- en betredingsvergunning verkregen van SBB (Jaap Gijsbertsen). Er zijn van 12 januari t/m 9 september 2018 in totaal 24 bezoeken aan het onderzoeksgebied gebracht en de totale onderzoeksduur bedroeg meer dan 33 uur. Territoriale waarnemingen van vogels zijn in 8 ronden van februari t/m mei verzameld, maar er is geen sprake van een reguliere broedvogelinventarisatie volgens de Sovon-methode. De zoogdierwaarnemingen betreffen vooral sporen en zichtwaarnemingen, 2x is een wildcamera geplaatst en in maart en april zijn 2 bezoeken uitgevoerd met een batdetector. Naar dagvlinders is op middaggronden gericht gezocht in grasland- en heidehabitat. Ook voor planten zijn gerichte bezoeken uitgevoerd. Daarnaast zijn diverse andere meer toevallige waarnemingen genoteerd. In totaal leverden de bezoeken 2.513 waarnemingen op in het onderzoeksgebied in de aangegeven onderzoeksperiode.

1.3 Leeswijzer

Hoofdstuk 2 geeft een gebiedsbeschrijving en verantwoordt de uitgevoerde bezoeken en toegepaste methode. Hoofdstuk 3 geeft de resultaten t.a.v. (broed)vogels, hoofdstuk 4 t.a.v. zoogdieren, hoofdstuk 5 t.a.v. dagvlinders en hoofdstuk 6 t.a.v. planten. In hoofdstuk 7 staan ‘losse’ waarnemingen van amfibieën, libellen, nachtvinders en paddenstoelen. Afgesloten is met een korte samenvatting van de resultaten in hoofdstuk 8.

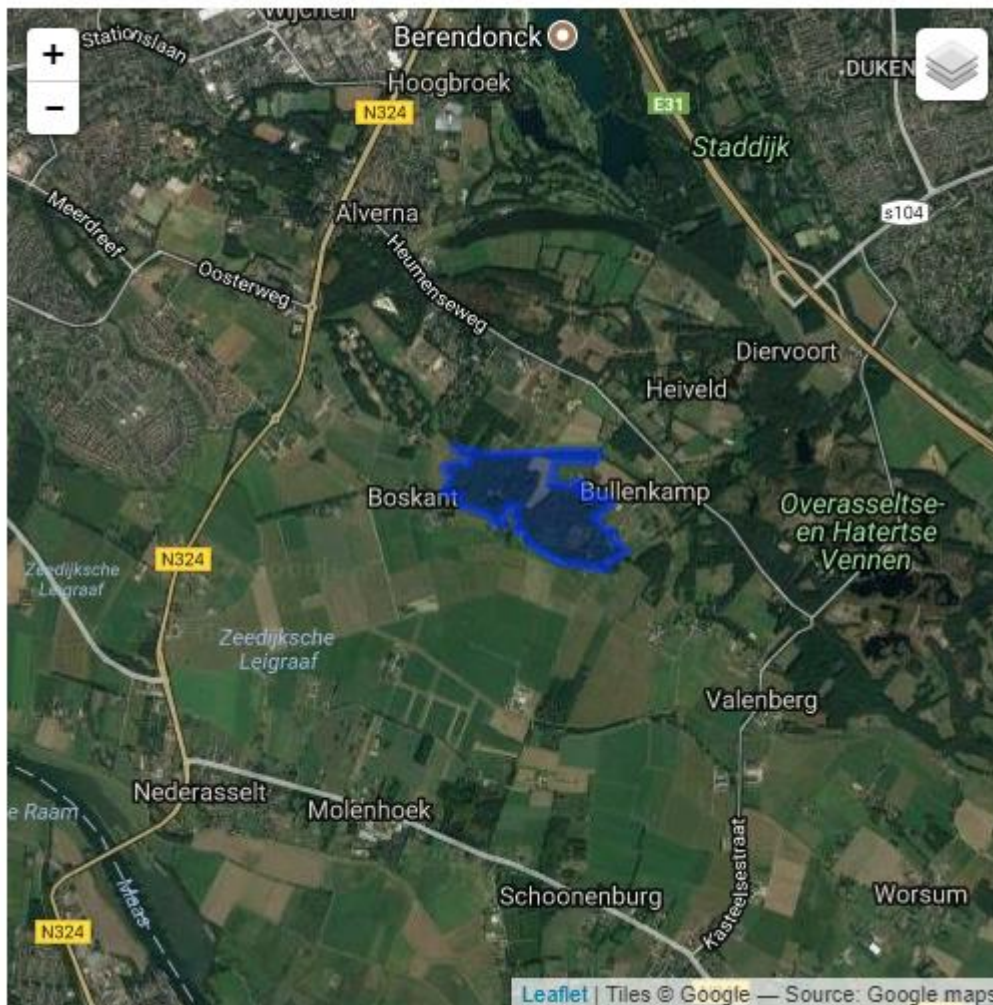
Heideterrein vanaf de zuidoosthoek (9 maart 2018).

2 Gebiedsbeschrijving en methode

2.1 Ligging en gebiedsbeschrijving

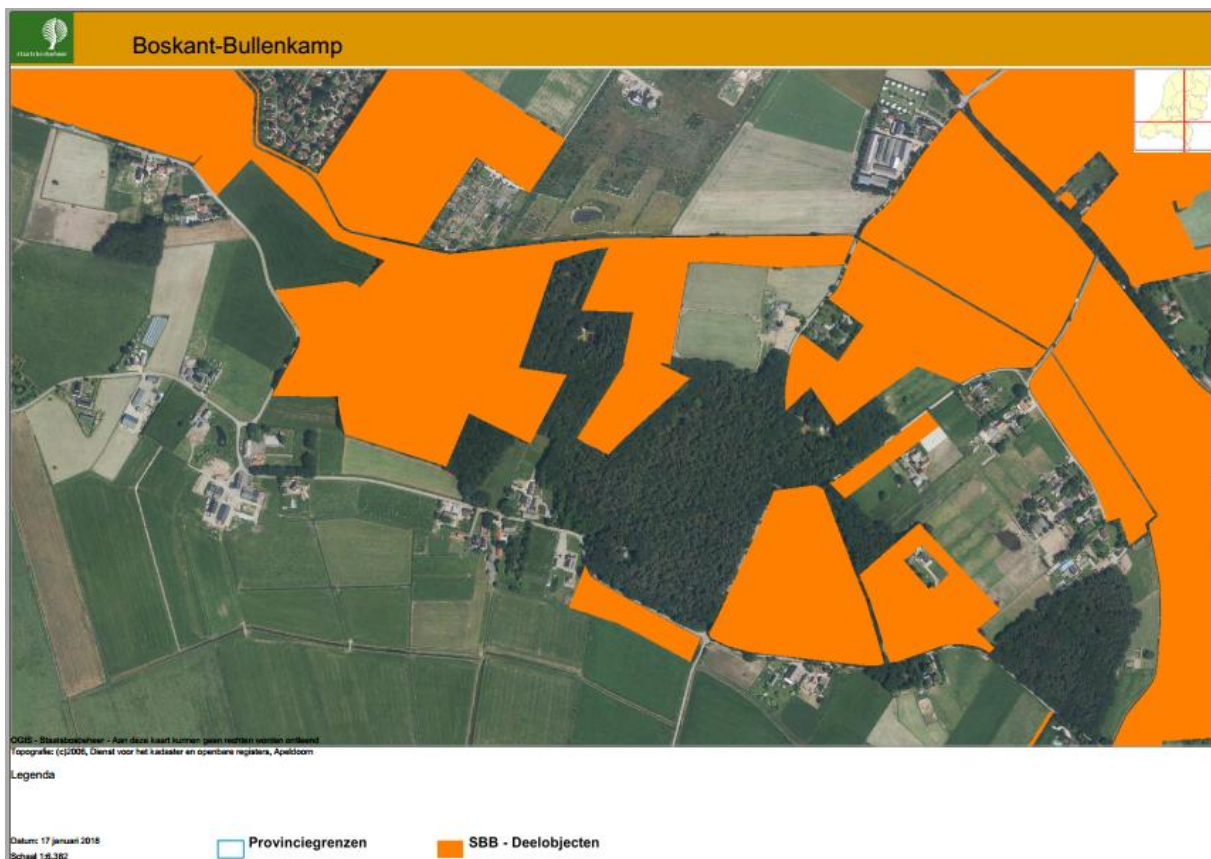
Boskant en Bullenkamp liggen ten zuidoosten van Wijchen en vormen het zuidwestelijke deel van het gebied Overasseltse en Hatertse Vennen dat ligt tussen Wijchen en Nijmegen (figuur 1). Boskant en Bullenkamp zijn feitelijk twee gehuchten waar de omgeving naar is genoemd. Ook de weg langs de zuidwest- en westzijde van het onderzoeksgebied heet Boskant. Richting oost gaat deze weg over in de Zandbergseweg. Van zuid naar noord loopt de Geitweg door het onderzoeksgebied. Onverharde wegen zijn de Sparrebosweg en De Kuil (figuur 3).

Boskant-Bullenkamp

Figuur 1. Ligging Boskant en Bullenkamp ten zuidoosten van Wijchen (blauw).

Ten noorden van het onderzoeksgebied ligt kleinschalig, halfopen landbouw- en natuurontwikkelingsgebied met recreatieparken, boerenbedrijven en woningen. Ten zuiden van het onderzoeksgebied ligt grootschalig landbouwgebied (akkers en graslanden). In figuur 2 zijn de terreinen van SBB weergegeven.

Figuur 2. SBB-deelobjecten in en rond het onderzoeksgebied.

2.2 Begrenzing onderzoeksgebied

Het onderzoeksgebied is weergegeven in figuur 3. Het westelijk deel van de Geitweg (Boskant) bestaat voornamelijk uit bos. Dit is hoofdzakelijk loofbos, maar er zijn enkele (grotere) naaldbospercelen aanwezig met grove den en zwarte den. Deze naaldbospercelen liggen pal ten westen van de centraal in het gebied gelegen natuurakker (SBB-deelobject; met aan weerszijden stroken voor de wrattenbijter; foto blz. 7) en tussen deze akker en de Geitweg (doorsneden door de Sparrebosweg). Opvallend in het loofbosdeel zijn enkele verspreid liggende kleinere en grotere bosgraslandjes (foto's blz. 7 en 8). Door dit westelijk deel loopt een wandelpad oost-west, dat de akker kruist en uitkomt op de Geitweg. In het naaldbosdeel lopen meerdere paden. Langs de noordrand van het westelijk deel van het onderzoeksgebied ligt een watergang (foto blz. 8) met aan de zuidrand daarvan een wandelpad (schouwpad), dat loopt van de (weg) Boskant ten westen van het onderzoeksgebied tot de Geitweg. Waar dit pad op de Geitweg uitkomt ligt nog een smalle bosstrook (loofhout).

Het oostelijk deel van de Geitweg heeft als kern een heideterrein (foto voorpagina), omgeven door voornamelijk loofbos met veel zandige stukken (kopjes). Ten noorden van de Sparrebosweg ligt een naaldbosperceel.

Volgens www.topotijdreis.nl was het grootste deel van het gebied en ook verder richting noorden aan het begin van deze eeuw volledig bebost, ook het heideterrein aan de oostkant van de Geitweg. Aan de westkant van de Geitweg was echter wel sprake van een open heidegebied.

Akker richting noord (18 mei 2018).

Zuidelijk bosgraslandje, westelijk deel (6 juni 2018).

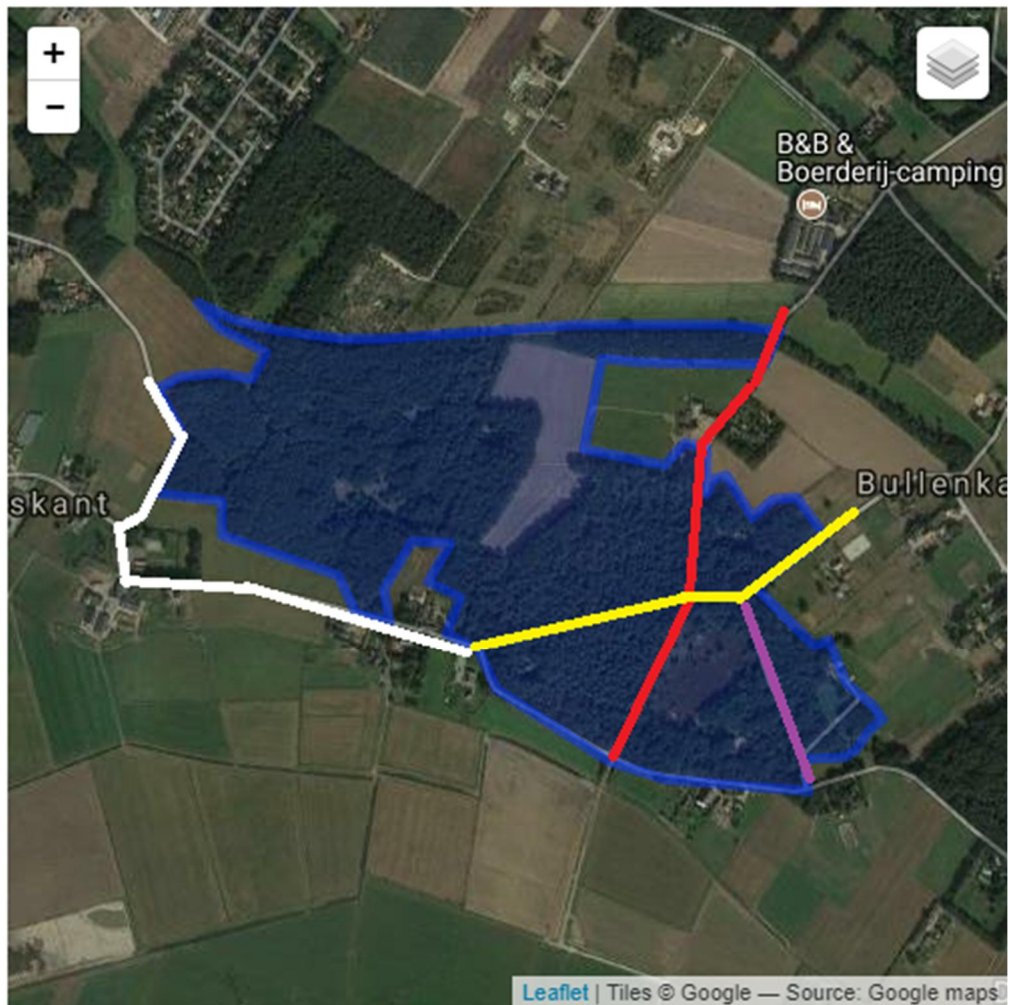

Westelijk bosgraslandje (6 april 2018).

Watergang noordgrens onderzoeksgebied (9 juni 2018)

Boskant-Bullenkamp

Figuur 3. Begrenzing onderzoeksgebied (blauw / arcering). Wit: Boskant; geel: Sparrebosweg; rood: Geitweg; paars: De Kuil; blauw (zuidoostelijke begrenzing): Zandbergseweg.

Heideterrein vanaf de noordrand richting zuid (9 maart 2018).

2.3 Bezoeken

In totaal zijn van 12 januari t/m 9 september 2018 24 bezoeken uitgevoerd (onderzoeksdagen), in de ochtend of in de middag. Alleen op 2 februari en 9 maart is het gebied zowel in de ochtend en in de middag bezocht. Al met al is het gebied 10x in de ochtend en 13x in de middag bezocht. Op 5 en 12 maart en 16 april zijn avondbezoeken uitgevoerd (voor vleermuizen en amfibieën). In tabel 1 zijn alle bezoeken opgenomen met datum, tijd en (niet altijd) weersomstandigheden.

Nr	Datum	Dagdeel	Van	Tot	Duur	Temp S	Temp E	Bewolking	Neerslag
1	12-1-2018	Middag	15:30	16:35	01:05	6	6	100%	Geen
2	26-1-2018	Middag	14:50	15:36	00:46				
3	2-2-2018	Ochtend	09:42	11:40	01:58	5	6	25%	Geen
	2-2-2018	Middag	14:29	15:24	00:55	6	6	25%	Geen
4	16-2-2018	Ochtend	10:01	11:16	01:15	3	5	5%	Geen
5	23-2-2018	Middag	14:22	15:39	01:17	3	3	0%	Geen
6	5-3-2018	Avond	19:00	19:46	00:46	8	8	20%	Geen
7	9-3-2018	Ochtend	09:15	11:25	02:10	4	8	100%	Geen
	9-3-2018	Middag	14:30	15:15	00:45				
8	12-3-2018	Avond	19:15	19:45	00:30	8	8	100%	Na regen
9	24-3-2018	Ochtend	06:40	08:23	01:43	5	7	100%	Geen
10	6-4-2018	Ochtend	11:00	13:40	02:40	9	12	20%	Geen
11	15-4-2018	Ochtend	06:24	07:56	01:32	10	10	100%	Na regen
12	16-4-2018	Avond	19:57	21:35	01:38	14	14	0%	Geen
13	21-4-2018	Ochtend	10:33	12:46	02:13	23	23	0%	Geen
14	29-4-2018	Ochtend	06:18	07:36	01:18	7	8	100%	Geen
15	6-5-2018	Middag	14:08	14:59	00:51				
16	18-5-2018	Middag	13:41	16:19	02:38	15	15	30%	Geen
17	21-5-2018	Middag	13:13	13:44	00:31				
18	26-5-2018	Ochtend	05:45	06:56	01:11	16	16	10%	Geen
19	9-6-2018	Middag	10:50	13:08	02:18	26	26	20%	Geen
20	26-6-2018	Ochtend	11:00	12:30	01:30	26	26	0%	Geen
21	8-7-2018	Middag	12:15	12:30	00:15	24	24	10%	Geen
22	12-8-2018	Middag	13:40	14:27	00:47				Geen
23	26-8-2018	Middag	15:25	15:45	00:20				Geen
24	9-9-2018	Middag	14:35	15:05	00:30				Geen
	Totaal				33:22:00				

Tabel 1. Overzicht bezoeken.

Heideterrein vanaf de westrand (Geitweg) richting oost (9 maart 2018).

2.4 Methoden

Vogels

Er heeft geen broedvogelinventarisatie cq. territoriumkartering plaatsgevonden op basis van de Sovon-methode. Het bezoekschema was hier niet op afgestemd; er zijn alleen op 15 april en 26 mei vroege ochtendbezoeken geweest. Het gebied is niet integraal onderzocht, vanwege de omvang en de toegankelijkheid van het terrein. Meestal zijn rondes gelopen vanaf de westpunt richting oost, om het heideterrein heen en dan weer terug, noordelijker of zuidelijker. In het vroege voorjaar zijn hierbij doorsteken gemaakt buiten de wandelpaden, later in het seizoen maakte de ondergroei dit niet goed meer mogelijk. Waarnemingen van vogels (zicht, zang, overig) zijn ingevoerd in ObsMapp. Er is sprake van een kwalitatieve inventarisatie, waarbij de locatie van de waarnemer is zijn ingevoerd, maar niet de exacte locaties waar waargenomen vogels aanwezig waren. De inventarisatie geeft hiermee een kwalitatief beeld van de aanwezige broedvogels en een relatief beeld van de aantallen.

Zoogdieren

Van zoogdieren zijn alle zicht- en sporenwaarnemingen ingevoerd in ObsMapp. Er zijn twee avondbezoeken gepleegd om vleermuizen in het gebied waar te nemen, maar alleen in maart en april. In principe zijn alle waarnemingen van zoogdieren ingevoerd. Van 12 tot 14 januari en 2 tot 4 februari is een wildcamera opgesteld in het gebied, 1x bij een burchtlocatie en 1x bij één van de bosgraslandjes.

Dagvlinders

Van april t/m juli zijn 7 middagbezoeken specifiek gericht op dagvlinders uitgevoerd. Hierbij zijn de meeste geschikte vlinderhabitats (bosgraslandjes, heideterrein, akkers) bezocht. In augustus en september zijn 3 middagbezoeken uitsluitend aan het heideterrein uitgevoerd. De waarneemlocaties van dagvlinders zijn ingevoerd in ObsMapp.

Planten

Een groot aantal aanwezige planten is ingevoerd in ObsMapp. Dit is niet consequent gedaan; in principe is een streeplijst gemaakt, sommige soorten zijn vaker ingevoerd dan andere. Grassen en schijngrassen zijn niet consequent ingevoerd.

Overige soorten

Tot slot zijn waarnemingen van een aantal andere soortgroepen ingevoerd in ObsMapp: amfibieën, libellen, nachtvlinders en paddenstoelen. Deze soorten zijn niet gericht geïnventariseerd. Het gaat om onvolledige streeplijsten.

Dataverwerking

Per soortgroep is aan de hand van de ingevoerde waarnemingen een streeplijst opgesteld per bezoek. Van een aantal soorten zijn via waarneming.nl, al dan niet via een export via Google Earth, verspreidingskaartjes gemaakt.

3 Vogels

3.1 Waarnemingen van waarschijnlijke broedvogels

Aangezien er geen territoriumkartering is uitgevoerd, worden in dit hoofdstuk uitsluitend de waarnemingen besproken. In tabel 2 zijn de waarnemingen opgenomen van waarschijnlijke broedvogels, d.w.z. soorten met in principe voldoende waarnemingen binnen de datumgrenzen. In totaal zijn 42 waarschijnlijke broedvogels vastgesteld in 2018.

Vogels	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	totaal	< dg			
Datum	12	14	26	2	16	23	5	9	24	6	15	21	29	6	18	21	26	9	29	12			Dg		
	januari			februari					maart					april			mei			juni	aug			\$	E
1 Appelvink									1	2		1					1				5	5	15-mrt	20-jun	
2 Blauwe reiger									4	6	1	4	1	3	1	1		4	1	4		30	16	15-mrt	10-mei
3 Boomklover			2	3	7	1			4	1	1										19	14	15-feb	31-mei	
4 Boomkruiper			3	8	4	3			4	6	2	7		3		1		3	1		45	42	1-feb	20-jun	
5 Boompieper										1	1	1				1	1	1	1		7	6	15-apr	10-jul	
6 Buizerd				4	1	1			4	3	4		2			2			3	2	1	27	26	1-feb	15-jul
7 Ekster				3	2				3	3				1							12	12	1-feb	30-jun	
8 Fitis												4	1	1	1			1	1		9	9	15-apr	30-jun	
9 Gaai	2		1	4	2				9	5	2	1						2	4		32	9	1-apr	10-jul	
10 Goudhaan									4	2				2				3			11	5	10-apr	30-jun	
11 Grasmus																			1		1	1	25-apr	10-jul	
12 Grauwe vliegenvanger																				2	2	2	15-mei	10-aug	
13 Groene specht				3	1				2	2	1	1						1			12	7	1-mrt	31-mei	
14 Grote bonte specht	2	2	19	10	4				15	20		15		13				10	3		113	76	1-mrt	20-jun	
15 Grote lijster														1				1			2	2	1-mrt	31-mei	
16 Havik				1					1	1								1			4	4	1-feb	15-jul	
17 Heggemus				1					2	2											5	2	10-mrt	10-jul	
18 Houtduif					1				1		1	1									4	3	1-mrt	31-jul	
19 Houtduif	1	5	7	3	3				14	20		36		17				8	1		115	26	20-apr	31-jul	
20 Kauw					2				1												3	1	1-mrt	10-mei	
21 Koolmees	2	1	2	33	40	14			30	28		41		23				12	1		227	105	15-mrt	30-jun	
22 Matkop					1				1												2	2	1-feb	30-jun	
23 Merel	1	1	2	7	2	5			11	15		12		24				12	1		93	75	1-mrt	15-jul	
24 Nijlgans							1	1	2			2		3				2			11	7	15-mrt	15-mei	
25 Pimpelmees			3	8	6	3			6	2		6		5				1			40	14	15-mrt	30-jun	
26 Putter												2									2	2	1-apr	15-jul	
27 Roodborst	1			4	1				12	31		22		23				28	1		123	23	30-apr	30-jun	
28 Sperwer				1								1									2	1	1-mrt	15-jul	
29 Spreeuw									13					1		4					18	5	1-apr	31-mei	
30 Staartmees				4	3				3	4						1	2		1		18	10	1-mrt	31-mei	
31 Steenuil							1														1	1	15-feb	15-apr	
32 Tjiftjaf									1			13		10				6	1		31	30	10-apr	20-jul	
33 Tuinfluit													1					1	1		3	2	30-apr	20-jul	
34 Vink	1			3	9	2			41	28		22		15				17	1		139	33	20-apr	20-jul	
35 Vuurgoudhaan												1						1			2	1	20-apr	30-jun	
36 Wielewaal																			1		1	1	10-mei	15-jul	
37 Wilde eend									2			3	2								7	5	1-apr	10-mei	
38 Winterkoning			5	5	7	2			4	19		21		12				13	1		35	30	1-feb	20-jul	
39 Zanglijster				1	1				2	3	1	8		3				3	1		23	7	20-apr	30-jun	
40 Zwarte kraai	1	1		3	5	1			5	8		4		2				1			31	20	1-mrt	30-jun	
41 Zwarte specht				1					1	1											3	1	15-mrt	20-jun	
42 Zwartkop												21		23				13	1		64	64	15-apr	20-jul	
Totaal	8	6	25	123	108	33	2	185	223	16	245	11	186	2	8	5	158	27	9	2	1394	773			

Tabel 2. Waarnemingen waarschijnlijke broedvogels per bezoek. Dg = datumgrenzen, S = start, E = eind. Grijs gearceerd: waarnemingen buiten de datumgrenzen. Geel = avondbezoek. Totaal = totaal aantal waarnemingen, <dg = aantal waarnemingen binnen datumgrenzen.

3.2 Soortbespreking waarschijnlijke broedvogels

In deze paragraaf is een soortbespreking opgenomen van minder algemene en karakteristieke soorten. Algemene soorten als boomkruiper, grote bonte specht, houtduif, koolmees, merel, pimpelmees, roodborst, staartmees, tjiftjaf, vink, winterkoning en zwartkop, die verspreid over het gebied voorkomen, worden niet besproken. Ook de waarnemingen van ekster, gaai, kauw, zwarte kraai (minder algemeen in het gebied) worden niet besproken.

- Appelvink: uitsluitend waargenomen in het westelijk deel. Eerder baltsend/zingend alleen gehoord in 2014.

Figuur 3. Waarnemingen appelvink 2018.

- Blauwe reiger: langs de Boskant is een broedkolonie aanwezig, met tenminste 3 broedparen. Het maximum aantal getelde dieren ter plaatse begin maart was 5, maar de nesten zijn verscholen in de boomtoppen en niet goed zichtbaar. Regelmatig worden in het gebied overvliegende blauwe reigers gezien. Het open landbouwgebied ten zuiden van het onderzoeksgebied is belangrijk foerageergebied. De kolonie is bekend sinds 1987. De officiële opgave voor 2018 is 21 nesten (Pieter Hermens).
- Boomklever: vrij algemeen; opvallend is het ontbreken van waarnemingen in het westelijk deel. Waarnemingen uitsluitend van eind januari tot begin april, daarna niet meer gehoord.
- Boompieper: aanwezig van april t/m juni op het heideterrein; daarnaast ook een enkele keer waargenomen op de centrale akker. Waarnemingen bekend sinds 2009, maar uitsluitend op het heideterrein.

Figuur 4. Waarnemingen boompieper 2018.

- Buizerd: er zijn twee clusters van waarnemingen, één in het westelijk en één in het oostelijk deel van het onderzoeksgebied. Er broeden daarom naar verwachting tenminste twee broedparen in het onderzoeksgebied. In juni werd een bedelend juveniel gehoord.

Figuur 5. Waarnemingen buizerd 2018.

- Fitis: aanwezig (gehoord) van april t/m begin juni; er zijn drie clusters waarnemingen en één losse waarneming.
- Goudhaan: waarnemingen in het westelijk deel zijn alleen gedaan voor de eerste datumgrens. In het oostelijk deel, in naalddhout, zijn voornamelijk waarnemingen gedaan tussen de datumgrenzen. Waarschijnlijk meerdere broedparen.
- Grasmus: slechts één waarnemingen, in de bosstrook langs de noordrand van het onderzoeksgebied. In 2011 had ik een waarneming op vrijwel dezelfde locatie.
- Grauwe vliegenvanger: op 29 juni werden twee zingende individuen gehoord, één langs de rand van de centrale akker en één in de zuidoosthoek van het onderzoeksgebied, langs de Zandbergseweg. Op 16 juni werd door een andere waarnemer een vogel gefotografeerd langs de Sparrenbosweg ten westen van de Geitweg. Op 9 mei 2012 hoorde ik een grauwe vliegenvanger baltsend/zingend op vrijwel dezelfde locatie in de zuidoosthoek in 2018.
- Groene specht: uitsluitend gehoord ten westen van de Geitweg. Hoewel soms meerdere keren per bezoek, is gezien de spreiding van de waarnemingen mogelijk slechts één broedpaar aanwezig.
- Grote lijster: op 29 april en 26 mei werden zingende vogels gehoord, één langs de westrand en één in het zuidoosten van het onderzoeksgebied.
- Havik: op 2 en 9 maart werd een vrouwelijk dier gezien boven het heideterrein. Eind maart en eind mei zijn plukresten van havik gevonden in hetzelfde gebiedsdeel. In mei en juni zijn door andere waarnemers ook waarnemingen doorgegeven.
- Heggenmus: slechts 5x gehoord, waarvan 2x binnen de datumgrenzen. Steeds langs de randen van het onderzoeksgebied.
- Holenduif: 4x gehoord, waarvan 3x langs De Kuil aan de oostkant van het heideterrein.
- Matkop: twee waarnemingen langs de westrand van het onderzoeksgebied. In 2013 had ik 3 waarnemingen in het onderzoeksgebied.

- Nijlgans: vaak met veel lawaai aanwezig in het oostelijk deel van het onderzoeksgebied, meestal 2 en 1x 3 exemplaren. Op 29 mei nam Gerrit Houwen 8 pas uitgevlogen / dons jongen waar langs de Zandbergseweg.
- Putter: op 16 april twee zingende exemplaren in het naaldbosperceel aan de westrand van de noordelijke akker, d.w.z. het perceel rondom het huis.
- Sperwer: 1x alarmerend op 2 februari, plukresten gevonden op 15 april. Ook in 2011, 2014 en 2017 waargenomen.
- Spreeuw: 3 waarnemingen voor de eerste datumgrens, slechts 1x zingend tussen de datumgrenzen, vlakbij de locatie beschreven bij putter. Later 4 foeragerende dieren in het zuidoostelijk deel van het onderzoeksgebied. Mogelijk ondertelling.
- Steenuil: op 5 maart een roepende steenuil om 19:36 bij de boerderij ten westen van de Geitweg (niet in onderzoeksgebied – niet in tabel 2). Op 12 maart om 19:20 een roepende steenuil aan de noordostrand van het heideterrein. Mogelijk vanaf een boerderij langs de Sparrenbosweg net ten oosten van het onderzoeksgebied.
- Tuinfluiter: 3 waarnemingen aan de zuidostrand van het onderzoeksgebied. Max. 1 broedpaar.
- Vuurgoudhaan: 2 waarnemingen in het naaldbosperceel ten noorden van de Sparrebosweg, aan de oostkant van de Geitweg. Zelf eerder alleen in 2014 waargenomen.
- Wielewaal: op 9 juni één zingende wielewaal ten oosten van het heideterrein. Mijn enige waarneming eerder hier was 5 mei 2011, vrijwel op dezelfde locatie. In 2018 is de vogel ook op 28 mei en 9 juni door anderen gehoord.
- Wilde eend: twee waarnemingen in de watergang op de noordgrens van het onderzoeksgebied.
- Zanglijster: verspreid in het gehele gebied, meeste waarnemingen in het westelijk deel.
- Zwarte specht: drie waarnemingen in het oostelijk deel van het gebied, waarvan 2x foeragerend (zichtwaarneming) voor de eerste datumgrens en 1x baltsend/zingend tussen de datumgrenzen. Daarna ook nog 2x door anderen gehoord. Ook op 1 september 2017 gehoord door mijzelf en in 2008 en 2010 door anderen.

Figuur 6. Waarnemingen zwarte specht 2018.

Een opvallende aanwezigheid in 2018 was de gekraagde roodstaart, die ik in 2011, 2014, 2016 en 2017 baltsend/zingend waarnam op het heideterrein. In 2018 is de soort hier, ook niet door derden, gehoord.

3.3 Overige vogelwaarnemingen

In tabel 3 zijn de waarnemingen opgenomen van overige vogelsoorten, d.w.z. soorten zonder waarnemingen binnen de datumgrenzen of onwaarschijnlijke broedvogels (houtsnip, kramsvogel). Naast de 42 waarschijnlijke broedvogels werden tijdens de bezoeken 17 andere soorten waargenomen in 2018.

Vogels	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	totaal	< dg	Dg	
Datum	12	14	26	2	16	23	5	9	24	6	15	21	29	6	18	21	26	9	29	12			S	E
	januari			februari			maart			april				mei				juni	aug					
1 Aalscholver							1					1									1	0	15-mrt	30-jun
2 Braamsluiper												1									1	0	25-apr	30-jun
3 Fluit												1									1	0	15-mei	30-jun
4 Glanskop			1																		1	0	1-feb	10-jun
5 Goudvink				1																	1	0	1-apr	31-jul
6 Grauwe gans							2					2									4	2	1-mrt	15-apr
7 Groenling				1			1	1													3	0	15-apr	20-jun
8 Houtsnip								1													1	1	15-mrt	20-jul
9 Huismus				4	2		2														8	0	10-mrt	20-jun
10 Kievit						2															2	0	1-apr	10-mei
11 Koekoek												2									2	0	10-mei	25-jun
12 Kolgans				55																	55	0	15-apr	30-jun
13 Koperwiek							150	1													151	0		
14 Kramsvogel								2													2	2	10-mrt	30-jun
15 Sijs				2	4																6	0	20-apr	15-jun
16 Witte kwikstaart							1	1													2	0	1-apr	10-jul
17 Zwarte mees				1																	1	0	15-mrt	30-jun

Tabel 3. Waarnemingen overige vogelsoorten per bezoek.

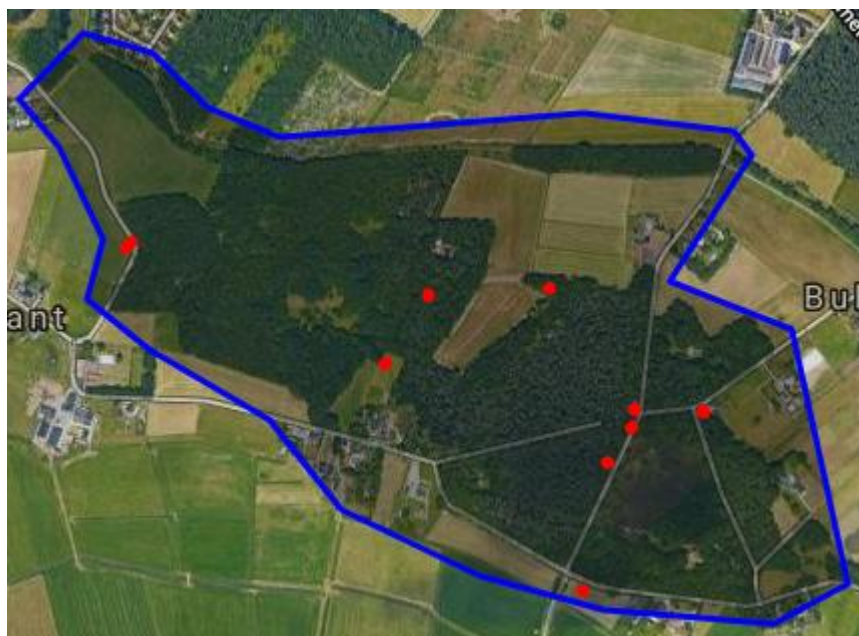
Deze waarnemingen worden hieronder kort besproken.

- Aalscholver: uitsluitend overvliegend waargenomen.
- Braamsluiper: op 21 april één waarneming zingend exemplaar langs de noordrand.
- Fluit: op 21 april één waarneming zingend exemplaar ooststrand heideterrein.
- Glanskop: op 26 januari één waarneming zingend exemplaar ten oosten van heideterrein.
- Goudvink: waargenomen op 2 en 16 februari. In januari gehoord door andere waarnemer.
- Grauwe gans: uitsluitend overvliegend waargenomen.
- Groenling: 3 waarnemingen van zingende dieren voor de eerste datumgrens.
- Houtsnip: op 24 maart een opvliegender vogel in de bosstrook langs de watergang aan de noordgrens van het gebied, net ten westen van de Geitweg.
- Huismus: 3x een waarneming van zingende dieren aan de zuidrand van het gebied, in de buurt van boerderijen, steeds voor de eerste datumgrens.
- Kievit: op 5 maart 2 baltsende vogels ten zuiden van de Zandbergseweg.
- Koekoek: twee roepende koekoeken op 29 april, voor de eerste datumgrens. Slechts één keer eerder gehoord op 10 mei 2014; verder geen waarnemingen in dit gebied.
- Kolgans: uitsluitend overvliegend waargenomen.
- Koperwiek: op 9 en 24 maart resp. 150 en 1 foeragerend(e) vogels in het westelijk deel.
- Kramsvogel: alleen in maart groepen tot 50 vogels foeragerend/overvliegend.
- Sijs: 2 waarnemingen in februari van 2 en 4 foeragerende vogels.
- Witte kwikstaart: in maart 2 overvliegende vogels.
- Zwarte mees: op 2 februari een zingende vogel aan de westrand van het gebied.

4 Zoogdieren

4.1 Vleermuizen

Op 5 maart en 16 april is het gebied 2x bezocht met een batdetector. Er zijn uitsluitend gewone dwergvleermuizen waargenomen (figuur 7).

Figuur 7. Waarnemingen gewone dwergvleermuis op 5 maart en 16 april 2018.

4.2 Overige zoogdieren

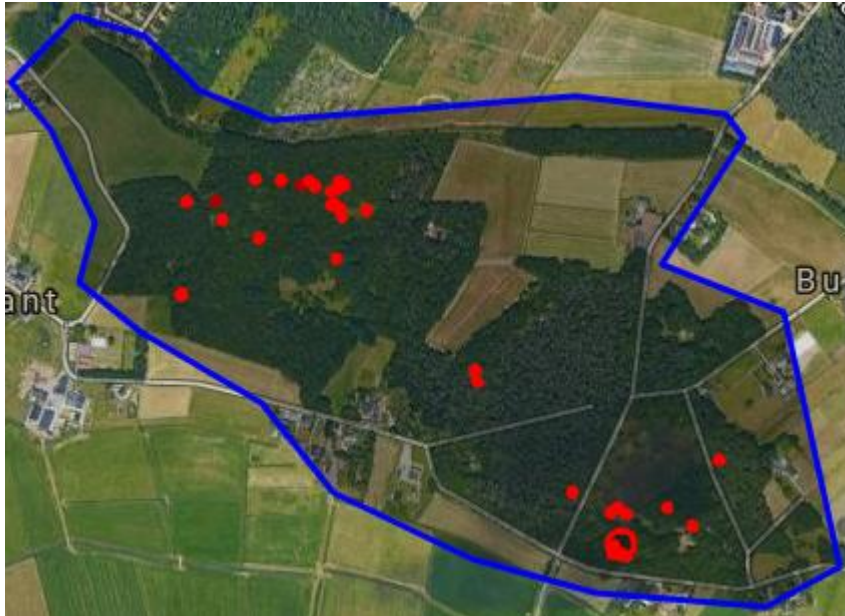
Tijdens de onderzoeksperiode is de aanwezigheid van 8 overige zoogdiersoorten vastgesteld. Voor een belangrijk deel gaat het om sporenwaarnemingen; van bosmuis, eekhoorn en mol zijn uitsluitend sporen gevonden. Van das en vos zijn zowel sporen gevonden, als opnamen gemaakt met een wildcamere. Van haas, konijn en ree zijn zowel zicht- als sporenwaarnemingen gedaan.

Zoogdieren	Jan			Feb			Mrt		Apr					Mei			Jun	Sep	Tot
	12	13	26	2	16	23	9	24	6	15	16	21	29	6	21	26	9	9	
1 Bosmuis			1																1
2 Das	3		1	5			1	1	3							1	1		16
3 Eekhoorn	3			4	3	1	13	4	8										36
4 Haas				4	1		1		2	2		1	1	1					13
5 Konijn	1		1	2	1	1	3		1				2		1	2	1		16
6 Mol	3		7	11	6	3	5	4	1			1							41
7 Ree	2	3		5			10	2	4	4	2		1		1	1	1	1	37
8 Vos		1		2			2	2	3								1		11
Totaal	12	4	10	33	11	5	35	13	22	6	2	2	4	1	2	4	4	1	171
Soorten	5	2	4	7	4	3	7	5	7	2	1	2	3	1	2	3	4	1	

Tabel 4. Waarnemingen zoogdieren op datum. Groen = zichtwaarnemingen (overige zijn sporenwaarnemingen).

- Bosmuis: op een aantal locaties zijn de typische verblijfssporen van bosmuis waargenomen (holletjes met zandwaaier).

- Das: er zijn tenminste 2 bewoonde burchten in het gebied aanwezig, daarnaast zijn enkele vluchtpijpen aangetroffen. Verspreid in het gebied zijn sporen te vinden, waar dassen foerageren. Ook zijn op plekken in zand en klei pootafdrukken aangetroffen en een aantal latrineputjes. In figuur 8 zijn alle waarnemingen uit 2018 opgenomen en in figuur 9 opnamen met een cameraval bij de oostelijke burcht in 2016.

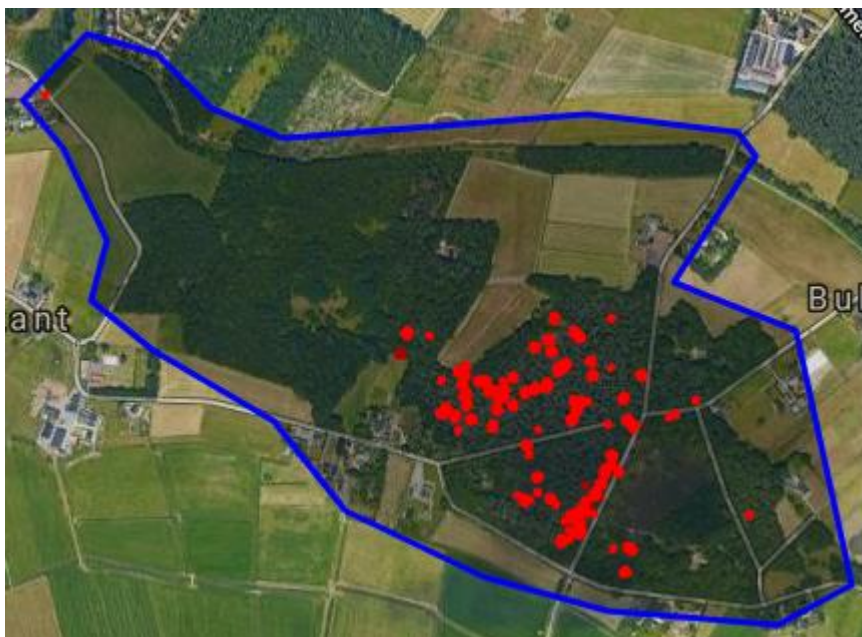

Figuur 8. Dassenwaarnemingen 2018.

Figuur 9. Opnamen cameraval oostelijke burcht 2016.

- Eekhoorn: in 2018 zijn uitsluitend sporen gevonden (36x), met name vraatresten van kegels (zwarte den, grove den). Vanaf 4 oktober 2013 heb ik 111, voornamelijk sporenwaarnemingen van eekhoorn ingevoerd. Slechts 2x heb ik eekhoorns in het gebied waargenomen: op 14 februari 2014 langs de Geitweg 2 elkaar achtervolgende dieren en op 11 oktober 2015 op de westpunt van het onderzoeksgebied 1 exemplaar de weg verstekend richting de boerderij. Eénmaal heb ik een nest gevonden in de buurt van de eerste waarneming. In figuur 10 staan alle eekhoornwaarnemingen (sporen, nest, zichtwaarnemingen) vanaf 4 oktober 2013. De waarnemingen concentreren zich in het centrale bosgebied, dat een groot aandeel naaldhout heeft.

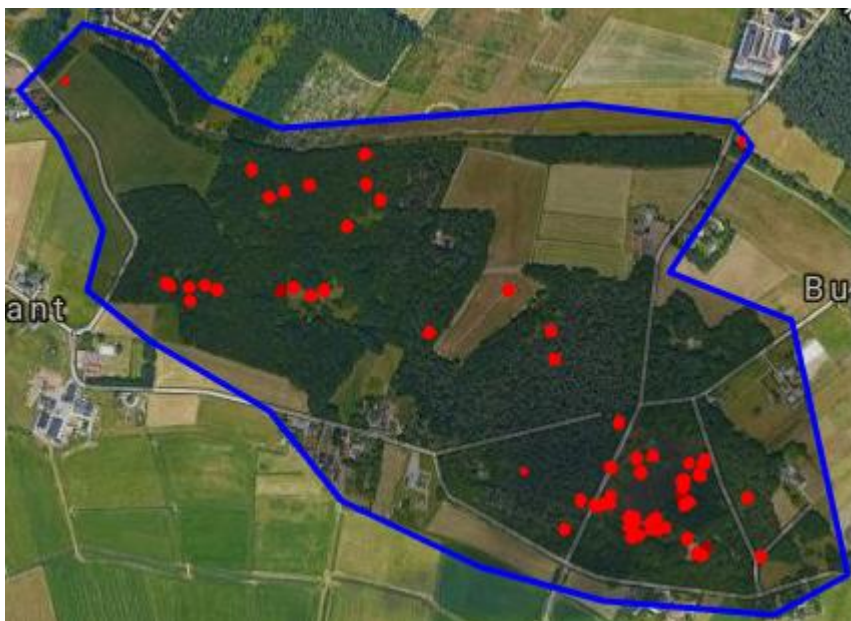
Figuur 10. Eekhoornwaarnemingen (sporen, nest, 2 zichtwaarnemingen) vanaf 4 oktober 2013 t/m september 2018.

- Haas: 11 zichtwaarnemingen van 13 individuen. Hazen zijn voornamelijk in het westelijk bosdeel gezien, éénmaal in het oostelijk bosdeel (figuur 11). Op 3 februari 2018 zijn op één van de bosgraslandjes opnamen gemaakt van foeragerende hazen met de cameraval.

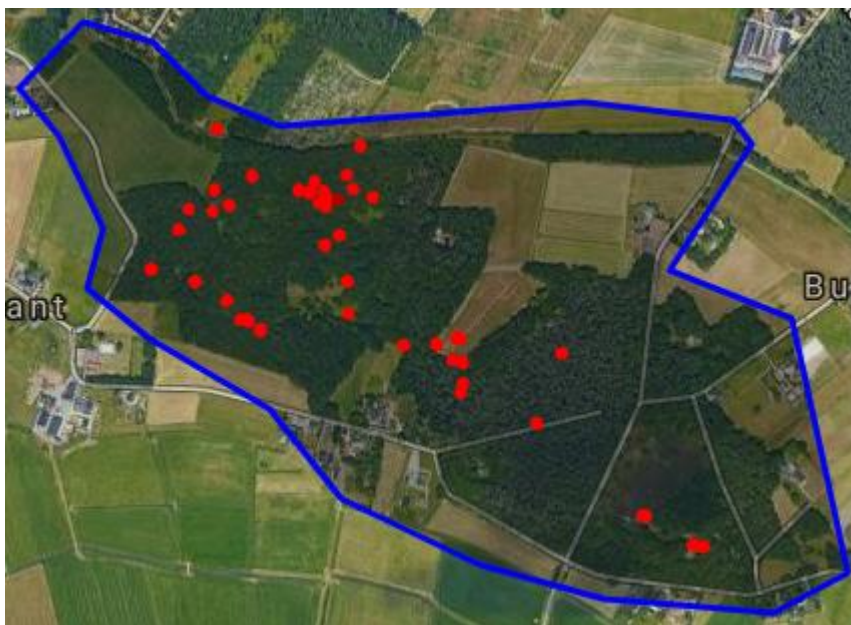
Figuur 11. Zicht- en cameraval-waarnemingen haas in 2018.

- Konijn: in 2018 16 waarnemingen, voor een belangrijk deel sporen (uitwerpselen, loopsporen in zand, graafsporen). In april en mei ook zichtwaarnemingen. Vanaf 25 mei 2011 heb ik 71 waarnemingen ingevoerd verspreid over het gebied (figuur 12). Ten oosten van de Geitweg lijkt sprake van 4 kleinere clusters, de meeste waarnemingen concentreren zich in het zuidoostelijk deel op en rond het heideterrein.

Figuur 12. Waarnemingen konijn 25 mei 2011 t/m september 2018.

- Mol: uitsluitend sporenwaarnemingen (molshopen). In 2018 45, sinds 21 november 2011 in totaal 75. Het verspreidingsbeeld komt overeen met dat van konijn.
- Ree: 19 waarnemingen van 13 oktober 2017 t/m 31 december 2017, voornamelijk prenten, slechts éénmaal een zichtwaarneming. In 2018 31 waarnemingen t/m september, waarvan 4 zichtwaarnemingen van 2x 1 individu en 2x 2 individuen. In januari zijn tevens opnamen gemaakt met de cameraval van foeragerende dieren op een bosweide. De sporenwaarnemingen betreffen naast prenten ook veegsporen, haren en wissels.

Figuur 13. Waarnemingen ree 13 oktober 2017 t/m september 2018.

- Vos: 11 waarnemingen in 2018, van zowel uitwerpselen, vraatsporen, belopen pijpen als opnamen met een cameraval. De waarnemingen zijn verspreid over het gebied gedaan.

Haas, foeragerend op cameraval (3 februari 2018).

Vos op cameraval (4 februari 2018).

5 Dagvlinders

5.1 Waarnemingen

Van 6 april t/m 9 september zijn op 11 bezoeken 416 waarnemingen gedaan van 18 soorten dagvlinders (tabel 5). De meeste waarnemingen zijn gedaan van klein geaderd witje, bont zandoogje, bruin zandoogje en klein koolwitje. De waarnemingen

Dagvlinders	6-4	21-4	6-5	18-5	21-5	9-6	29-6	8-7	12-8	26-8	9-9	totaal
1 atalanta						2	1				1	4
2 bont zandoogje		10	6	16	2	6	16	2	5		1	64
3 boomblauwtje		2	1			5	3	1	2			14
4 bruin zandoogje						33	26					59
5 citroenvlinder		3	3	1		2	4					13
6 dagpauwoog	1	1	1				1					4
7 eikenpage						1	9	1				11
8 gehakkelde aurelia		2				5			1			8
9 groot dikkopje						22	1					23
10 groot koolwitje		10	3			10	14		7		2	46
11 hooibeestje			4	1			1		1	8	4	19
12 icarusblauwtje										2	1	3
13 klein geaderd witje	1	11	5	4	1	35	26	3	3	2		91
14 klein koolwitje		4	1	2	2	24		5	11		1	50
15 kleine vos	1				1							2
16 kleine vuurvlinder							3		2	4	3	12
17 landkaartje			1				9			1		11
18 oranjetipje		24	3									27
Totaal	3	67	28	24	6	145	114	12	32	17	13	461
Soorten	3	9	10	5	4	11	13	5	8	5	7	

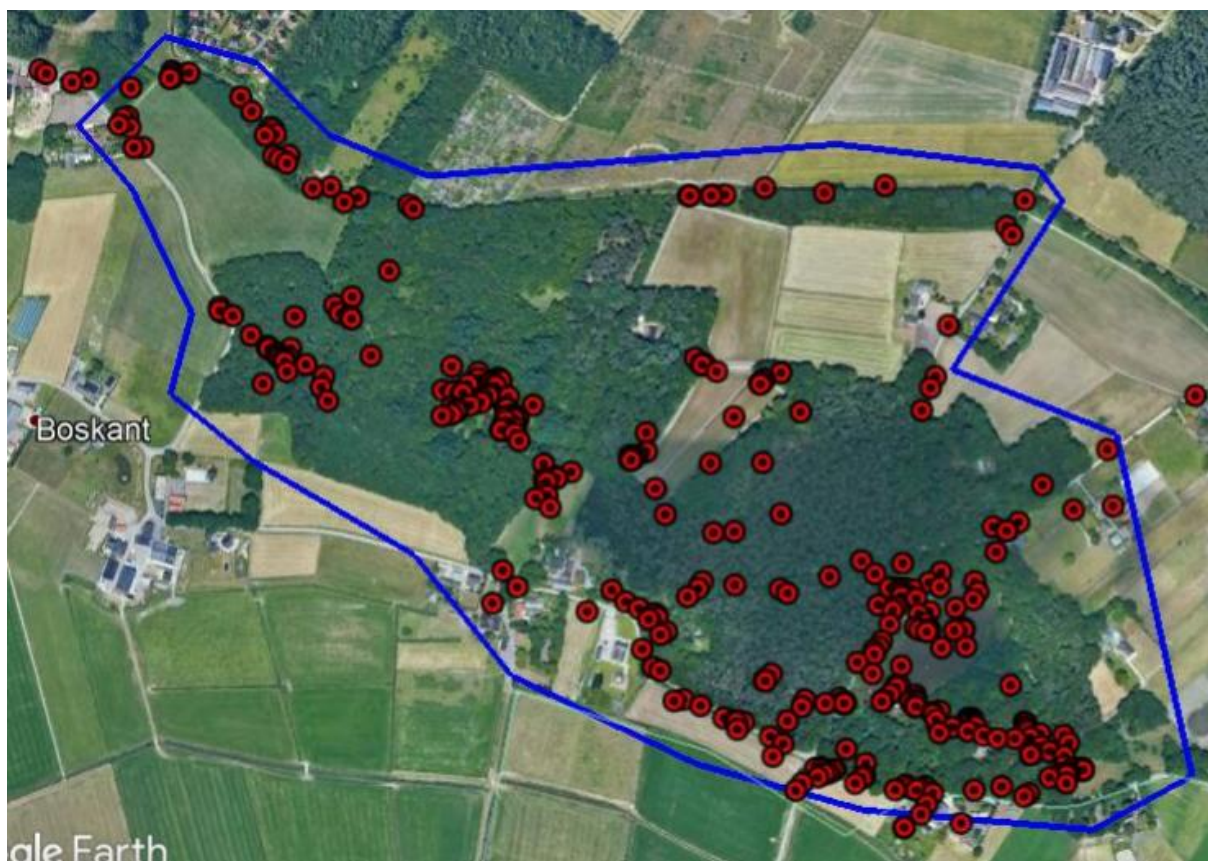
Tabel 5. Waarnemingen dagvlinders op datum.

5.2 Dagvlinderbiotopen

Alle 461 waarnemingen zijn geplot in figuur 14. Uiteraard weerspiegelt de kaart de bezochte locaties. De volgende concentraties zijn in de figuur te zien:

- Langs de watergang aan de noordrand van het onderzoeksgebied; bosranden met smalle grasstroken langs de watergang, in het westelijk deel bosrand langs akker. Hier vliegen oranjetipje, bont zandoogje
- Drie bosgraslandjes in het westelijk bosdeel. Hier vliegen oranjetipje, groot dikkopje, boomblauwtje, gehakkelde aurelia, bruin zandoogje, bont zandoogje en hooibeestje.
- De centrale akker. Langs de randen vliegen boomblauwtje en bruin zandoogje.
- De zuidrand van het onderzoeksgebied, langs de Zandbergseweg en Boskant. Hier vliegen oranjetipje, groot dikkopje, citroenvlinder, boomblauwtje.
- Het heideterrein in het oostelijk deel. Hier vliegen citroenvlinder, kleine vuurvlinder, icarusblauwtje, atalanta, landkaartje, bruin zandoogje, bont zandoogje en hooibeestje.

Met name de bosgraslandjes en het heideterrein zijn het meest soortenrijk en leverden de meeste waarnemingen.

Figuur 14. Alle 461 dagvlinderwaarnemingen in 2018.

5.3 Soortbespreking

- Atalanta: slechts 4 waarnemingen in 2018, waarvan 2 op het heideterrein en 2 in het noordoostelijk deel van het onderzoeksgebied langs de bosrand langs de watergang.
- Bont zandoogje: de soort komt vrijwel overal in het gebied voor met bosbegroeiing. De delen waar geen waarnemingen zijn, zijn weinig/niet bezocht. De concentraties liggen op de bosgraslandjes in het westelijk bosdeel, langs de Sparrebosweg en op het heideterrein.

Figuur 15, Waarnemingen bont zandoogje 2018.

- Boomblauwtje: enkele waarnemingen eind april, begin mei, meeste waarnemingen van juni t/m augustus. Waarnemingen op het grootste bosgraslandje in het westelijk bosdeel, rondom de centrale akker, langs de zuidrand van het onderzoeksgebied (Zandbergseweg), verder verspreid. Het zijn meestal bosranden waar de soort is gezien.

Figuur 16. Waarnemingen boomblauwtje 2018.

- Bruin zandoogje: aanwezig op de bosgraslandjes en langs de randen van de centrale akker. De meeste waarnemingen zijn gedaan langs de zuidrand van het heideterrein; ook langs de westrand van het heideterrein en langs de Zandbergseweg. Uitsluitend in juni.

Figuur 17. Waarnemingen bruin zandoogje 2018.

- Citroenvlinder: uitsluitend waargenomen in het zuidwestelijk deel van het onderzoeksgebied, langs het heideterrein en de Zandbergseweg. Waarnemingen in april, mei en juni.

Figuur 18. Waarnemingen citroenvlinder 2018.

- Dagpauwoog: slechts 4 waarnemingen verspreid over het gebied.
- Eikenpage: behalve één waarneming langs de bosrand van de centrale akker, alle waarnemingen ten zuiden van de Sparrenbosweg. Het gaat steeds om 1 of 2 individuen tegelijk (geen grotere groepen boven de boomtoppen), in juni en begin juli.

Figuur 19. Waarnemingen eikenpage 2018.

- Gehakkelde aurelia: behalve één waarneming langs de zuidrand van het heideterrein, 7 individuen centraal in het gebied, waarvan de meeste op het grootste bosgraslandje.

Figuur 20. Waarnemingen gehackelde aurelia 2018.

- Groot dikkopje: de meeste waarnemingen zijn gedaan op het grootste bosgraslandje, daarnaast is er een aantal waarnemingen in het zuidoostelijk deel van het onderzoeksgebied langs de Zandbergseweg. Ook zijn er 2 waarnemingen langs de watergang aan de noordrand, 1 op een westelijk bosgraslandje en 1 langs de centrale akker. Waarnemingen uitsluitend in juni.

Figuur 21. Waarnemingen groot dikkopje 2018.

- Groot koolwitje: waarnemingen verspreid over het gebied, met een duidelijke concentratie op en rond het heideterrein.
- Hooibeestje: twee concentraties waarnemingen, op het grootste bosgraslandje en op het heideterrein. Daarnaast 1 waarneming langs de Zandbergseweg. Van mei tot september.

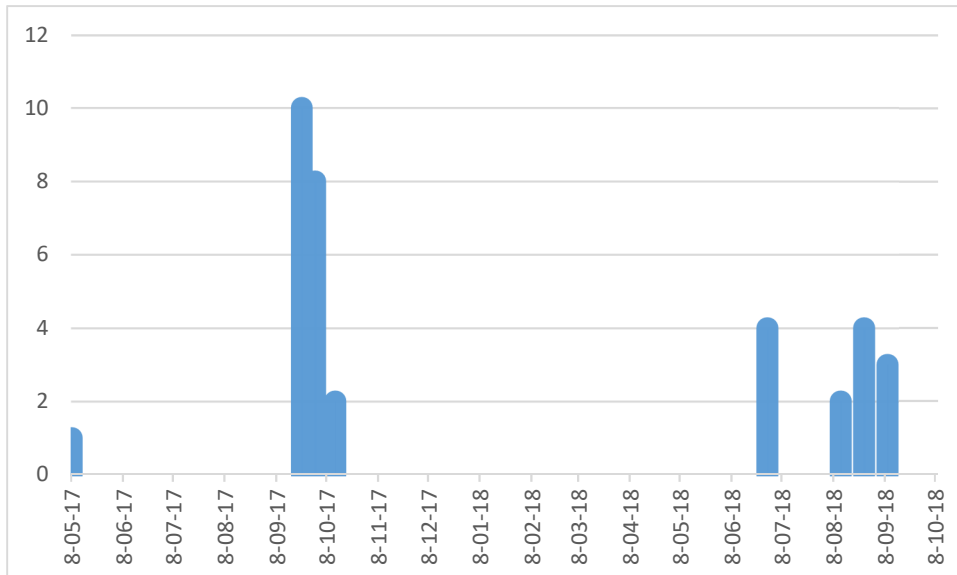
Figuur 22. Waarnemingen hooibeestje 2018.

- Icarusblauwtje: opvallend weinig waarnemingen, slechts 3 in 2018 op het heideterrein. Van derden slechts 2 andere waarnemingen in 2018. Overigens is bruin blauwtje door derden ook op het heideterrein waargenomen in 2018; zelf nam ik de soort hier 1x waar op 1 oktober 2017. Van elk van beide soorten is het totaal ingevoerde waarnemingen 6.
- Klein geaderd witje: algemeen, verspreid waargenomen, meer dan klein koolwitje ook meer in de centrale delen van het onderzoeksgebied.
- Klein koolwitje: algemeen, verspreid waargenomen, vooral langs de randen van het onderzoeksgebied.
- Kleine vos: slechts 2 waarnemingen, in april en mei.
- Kleine vuurvinder: in 2018 13 waarnemingen, in 2017 19, vooral op het heideterrein. Enkele waarnemingen op het grootste bosgraslandje en 1 langs de centrale akker.

Figuur 23. Waarnemingen kleine vuurvinder 2017 en 2018.

In figuur 24 zijn de waarnemingen van de kleine vuurvliinder op datum vanaf mei 2017 uitgezet. In mei 2017 was er 1 waarneming, in september/oktober 2017 was het maximum op 1 dag 10 individuen. In 2018 is intensief gezocht naar kleine vuurvinders, maar het aantal waarnemingen bleef beperkt. Eind juni werden 3 individuen gezien, het maximum in augustus en begin september kwam niet maximum niet boven de 4.

Figuur 24. Waarnemingen kleine vuurvliinder op datum van mei 2017-september 2018.

- Landkaartje: waarnemingen concentreren zich langs het heideterrein. Er is één waarneming op het grootste bosgraslandje. Meeste waarnemingen eind juni (9), daarnaast 1 in mei en 1 in augustus.

Figuur 25. Waarnemingen landkaartje 2018.

- Oranjetipje: meeste waarnemingen in het westelijk deel van het onderzoeksgebied. Er zijn veel waarnemingen gedaan op de grasbermen langs de watergang aan de noordrand, daarnaast op de bosgraslandjes. Overige waarnemingen zijn in open gebied (centrale akker, Geitweg, Zandbergseweg en De Kuil. Waarnemingen uitsluitend in april en mei.

Figuur 26. Waarnemingen oranjetipje 2018.

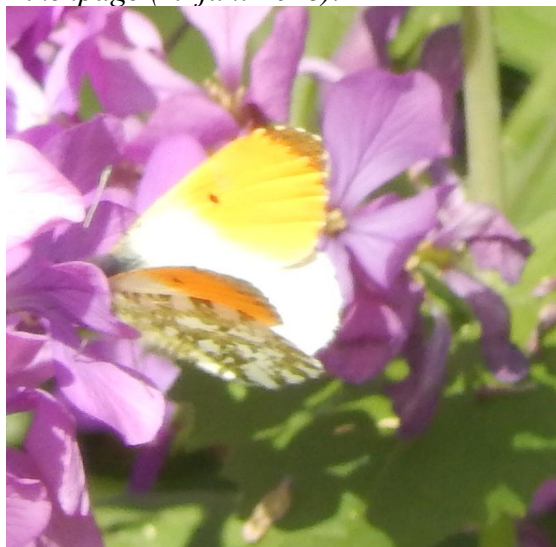
Groot dikkopje (9 juni 2018).

Eikenpage (29 juni 2018).

Kleine vuurvinder (9 september 2018).

Oranjetipje (21 april 2018).

6 Planten

6.1 Bomen

In totaal zijn 23 soorten bomen en struiken waargenomen (tabel 6). Delen van het gebied bestaan uit naalddhout: grove den, lariks, taxus, zwarte den. Figuur 10 met de waarnemingen van vraatsporen van eekhoorn weerspiegelt het voorkomen van naalddhout. Zwarte den komt voor tussen de Geitweg en de centrale akker. Verspreid hierin is ook grove den te vinden, maar ook bijv. aan de oostrand van het onderzoeksgebied rondom het heideterrein. Van lariks zijn enkele percelen aanwezig, o.a. ten westen van de centrale akker. Taxus is her en der in de ondergroei te vinden. Een groot deel van het westelijk bosdeel bestaat uit zomereik, met de overige loofhoutsoorten verspreid daartussen al dan niet in de ondergroei. Opvallend is de bloei van Amerikaans krentenboompje in het oostelijk deel van het onderzoeksgebied in april (figuur 27; waarnemingen alle op 15 en 16 april 2018).

Bomen
1 aalbes
2 amerikaans krentenboompje
3 Amerikaanse eik
4 Amerikaanse vogelkers
5 es
6 gewone esdoorn
7 gewone vlier
8 gewone vogelkers
9 grove den
10 hazelaar
11 hulst
12 lariks
13 laurierkers
14 meidoorn spec.
15 rhododendron
16 ruwe/zachte berk
17 Spaanse aak
18 tamme kastanje
19 taxus
20 wilde lijsterbes
21 zoete kers
22 zomereik
23 zwarte den

Tabel 6. Waarnemingen boomsoorten 2018. Figuur 27. Amerikaans krentenboompje.

6.2 Kruidachtigen

Tijdens de veldbezoeken in 2018 zijn 66 soorten kruidachtige planten genoteerd (tabel 7). Het zijn alle vrij algemene soorten. Op een paar soorten wordt nader ingegaan:

- Blauwe bosbes: slechts één vindplaats in het bos ten zuidoosten van de centrale akker.
- Bolderik, gele ganzenbloem, korenbloem: ingezaaid op de centrale akker.
- Duizendknoopfonteinkruid, waterranonkel spec.: in de watergang langs de noordrand van het onderzoeksgebied.
- Grote muur: in april / begin mei massaal bloeiend in de ondergroei in het westelijk bosdeel en ook in de bosrand langs de watergang langs de noordrand van het onderzoeksgebied (figuur 28).

Planten			
1 adelaarsvaren	26 grote muur	51 smalle weegbree	
2 akkerdistel	27 hengel	52 speenkruid	
3 akkerhoornbloem	28 hondsroos	53 speerdistel	
4 akkerwinde	29 kale jonker	54 stinkende gouwe	
5 bijvoet	30 kamille spec.	55 struikhei	
6 blauwe bosbes	31 kleefkruid	56 tuinjudaspenning	
7 boerenwormkruid	32 klein kruiskruid	57 veldlathyrus	
8 bolderik	33 kleine klaver	58 veldzuring	
9 bosveldkers	34 kleine maagdenpalm	59 vergeetmenietje spec.	
10 braam	35 kleine veldkers	60 vingerhoedskruid	
11 brede stekelvaren	36 klimop	61 vogelmuur	
12 brede wespenorchis	37 klimopereprijs	62 waterranonkel spec.	
13 brem	38 koninginnekruid	63 waterzuring	
14 duizendblad	39 korenbloem	64 wilde kamperfoelie	
15 duizendknoopfonteinkruid	40 look zonder look	65 witte dovenetel	
16 echte valeriaan	41 mannetjesvaren	66 zachte ooievaarsbek	
17 fluitenkruid	42 oranje havikskruid	zevenblad	
18 geel nagelkruid	43 paardenbloem		
19 gele dovenetel	44 paarse dovenetel		
20 gele ganzenbloem	45 pinksterbloem		
21 gewone ereprijs	46 rankende helmbloem		
22 gewone raket	47 robertskruid		
23 gewone smeerwortel	48 schapenzuring		
24 grote brandnetel	49 scherpe boterbloem		
25 grote kattenstaart	50 slipbladige ooievaarsbek		

Tabel 7. Waarnemingen kruidachtige planten 2018. Lichtblauw: zie tekst.

Figuur 28. Waarnemingen grote muur 2018.

Grote muur in april / begin mei massaal bloeiend in de ondergroei in het westelijk bosdeel.

Duizendknoopfonteinkruid (21 april 2018).

Waterranonkel spec. (21 april 2018).

6.3 Grassen en schijngrassen

Er is niet specifiek gelet op grassen en schijngrassen, in totaal zijn 13 soorten genoteerd (tabel 8). Zandzegge vooral op de zandige delen langs en op het heideterrein.

	Grassen en schijngrassen
1	buntgras
2	engels raaigras
3	gewoon reukgras
4	gewoon struisgras
5	gladde witbol
6	ijle dravik
7	kropaar
8	kruipertje
9	pijpenstrootje
10	pitrus
11	schaduwgras
12	veldbeemdgras
13	zandzegge

Tabel 8. Waarnemingen grassen en schijngrassen 2018.

Heideterrein (29 april 2018).

7 Overige waarnemingen

7.1 Reptielen en amfibieën

Op 12 maart 2018 3 trekkende exemplaren gewone pad op de Zandbergseweg langs de zuidrand van het onderzoeksgebied. In april en mei roepende groene kikkers spec. langs de watergang langs de noordrand van het onderzoeksgebied en ten zuiden van de Zandbergseweg.

Andere soorten zijn niet waargenomen, al zijn levendbarende hagedis, rugstreeppad, kleine watersalamander, heikikker en bruine kikker ook bekend uit het gebied. Hier is tijdens dit onderzoek niet specifiek op gelet.

7.2 Libellen

Er is géén gericht onderzoek gedaan naar deze soortgroep. Tabel 9 geeft waarnemingen van 10 soorten tijdens de uitgevoerde bezoeken. In totaal zijn 21 soorten uit het gebied bekend.

	Libellen	19-5	21-5	9-6	29-6	12-8	totaal
1	lantaarntje	6	30	129	1		166
2	blauwe glazenmaker		1				1
3	bloedrode heidelibel				10		10
4	glassnijder			2			2
5	gewone oeverlibel	5	3	2	1		11
6	grote keizerlibel	5	1	5	2		13
7	platbuik	4	2	1			7
8	variabele waterjuffer				1		1
9	vuurlibel					3	3
10	vuurjuffer	2	1	1			4
	Totaal	22	38	140	15	3	218
	Soorten	5	6	6	5	1	

Figuur 9. Waarnemingen libellen 2018.

7.3 Nachtvlinders

Er is géén gericht onderzoek gedaan naar deze soortgroep. Tabel 10 geeft waarnemingen van 7 soorten tijdens de uitgevoerde bezoeken. In totaal zijn 11 soorten uit het gebied bekend.

De gewone heispanner en zuringspanner zijn waargenomen op het heideterrein.

	Nachtvlinders	2-2	21-4	27-4	18-5	21-5	9-6	8-7	totaal
1	Eikenprocessierups				1				1
2	Gewone heispanner		14	101	11				126
3	Kleine voorjaarsspanner	1							1
4	Sint jacobsvlinder				2	2			4
5	Smaragdlangsprietmot		191						191
6	Zilverstreep				1				1
7	Zuringspanner			1			1	1	3
	Totaal	1	205	102	15	2	1	1	327
	Soorten	1	2	1	4	1	1	1	

Tabel 10. Waarnemingen nachtvlinders 2018.

Kleine voorjaarsspanner (2 februari 2018).

Sint Jacobsvlinder (18 mei 2018).

Zilverstreep (18 mei 2018).

Zuringspanner (9 juni 2018).

7.4 Paddenstoelen

Er is géén gericht onderzoek gedaan naar deze soortgroep. Tabel 11 geeft waarnemingen van 12 soorten tijdens de uitgevoerde bezoeken. In totaal zijn 30 soorten uit het gebied bekend plus 10 verzamelsoorten.

	Paddenstoelen	12-1	14-1	26-1	2-2	26-2	23-2	9-3	15-4	Totaal
1	Aardappelbovist			2						2
2	Barnsteenmosklokje			1						1
3	Berkenzwam	2	5		9			10		26
4	Doolhofzwam				1		2		2	5
5	Elfenbankje sp.			1	1					2
6	Gele korstzwam	1						1		2
7	Gele trilzwam				7	7		1		15
8	Gewone zwavelkop				1					1
9	Oorzwammetje	1								1
10	Paarse korstzwam				1					1
11	Peervormige stuifzwam	8			12					20
12	Stijfselzwam				2					2
	Totaal	12	5	2	34	7	2	12	2	76

Tabel 11. Waarnemingen paddenstoelen 2018.

Barnsteenmosvlokje (26 januari 2018).

Paarse korstzwam (22 december 2017).

Gele trilzwam (2 februari 2018).

Stijfselzwam (2 februari 2018).

8 Slotopmerkingen

Het blijft altijd bijzonder een gebied een aantal seizoenen achter elkaar te volgen. Eerst de stille, koude wintermaanden waarin het gebied vrij desolaat overkomt, je weinig mensen tegenkomt, groepen wintervogels foerageren in de bomen, paddenstoelen meer opvallen dan planten, sporen van reeën, dassen, vossen en hazen gemakkelijk te volgen zijn. In het voorjaar ontluikt het gebied, bomen en voorjaarsbloemen komen in bloei en blad, voorjaarsvogels starten met de afbakening van het territorium, een enkele vlinder, 's avonds de paddentrek. Later wordt het drukker met vogels, vlinders, libellen, de ene na de andere plant komt in bloei, het gebied vult zich met soorten. Zoogdieren zijn minder zichtbaar, maar in de vroege ochtend beleef je toch verrassende ontmoetingen. Ook de recreatie neemt toe met fietsers en wandelaars. Beheerswerkzaamheden gooien ineens je plannen om, de machines op de schouwpaden staan niet alleen in de weg, ze maken een hoop lawaai en de planten en vlinders die je had gehoopt aan te treffen, zijn er niet meer. Al is het beheer uiteraard van belang de watergangen open te houden, waardoor ook de gewenste soorten aanwezig blijven.

De zomer van 2018 was bijzonder, ook dit onderzoeksgebied had erg veel last van de warmte en de droogte. De heide op de Bullenkamp was extreem verdroogd, maar trok in september toch weer aan en kwam weer in volle bloei.

De inventarisatie leverde op: 42 soorten (waarschijnlijke) broedvogels, 17 overige vogelsoorten, 9 soorten zoogdieren, 18 soorten dagvlinders, 102 soorten planten, 2 soorten amfibieën, 10 soorten libellen, 7 soorten nachtvlinders 12 12 soorten paddenstoelen. In 24 bezoeken en meer dan 33 uur aanwezigheid in het gebied is geen volledig beeld verkregen van flora en fauna. Er waren ook andere plannen en onderzoeken ... Al met al hoop ik met dit rapport een bijdrage te leveren aan de natuurwetenschappelijke kennis van dit deelgebied van de Overasseltse en Hatertse Vennen.

Reeënprint in natte akker.